

De Nieuwe Bank

In 8 stappen op weg naar een duurzame, transparante en klantgerichte bankensector

De financiële crisis heeft op pijnlijke wijze duidelijk gemaakt dat een bankensector die enkel gericht is op kortetermijnwinsten een recept voor ellende is voor gewone burgers. GroenLinks pleit daarom voor een nieuwe manier van bankieren. Met banken die het belang van de klant centraal stellen en het voortouw nemen in de financiering van duurzame en maatschappelijke investeringen. Duurzaamheid, transparantie en klantgerichtheid moeten de nieuwe kernwaarden worden van de financiële sector.

Niet alleen is dit wenselijk om de stabiliteit van het financiële stelsel te waarborgen, banken komen daarmee ook tegemoet aan de wensen van hun klanten. Maar liefst 40% van de Nederlanders geeft aan een bank te willen die lange termijn investeringen doet die zo min mogelijk schade berokkenen aan mensen, natuurlijke hulpbronnen en die rekening houden met de belangen van toekomstige generaties¹. Het is de hoogste tijd dat banken gehoor geven aan deze oproep!

GroenLinks laat zien dat het kan. Hieronder vindt u 8 concrete voorstellen om te komen tot een duurzame, klantgerichte en transparante bankensector.

Jesse Klaver
(financieel woordvoerder)

¹ <http://www.motivaction.nl/content/vraag-om-koerswijziging-financi%C3%ABle-sector-0>

De klant centraal

1. Ondanks dat een groot deel van de Nederlanders aangeeft een bank te willen die in dienst staat van de samenleving en verduurzaming, investeren Nederlandse banken nog altijd grote bedragen in de productie van kernwapens, in mijnbouwbedrijven en in olie- en gasproducenten die betrokken zijn bij ernstige schendingen van de mensenrechten. Spaarders moeten daarom meer grip kunnen krijgen op waar hun spaargeld in geïnvesteerd wordt. Zo moeten zij bij hun bank kunnen aangeven of hun spaargeld benut moet worden om maatschappelijk verantwoorde projecten te financieren en bepaalde investeringen kunnen uitsluiten. Banken worden verplicht hun klanten deze keuzemogelijkheid te bieden. Zo kunnen spaarders voortaan zelf bepalen of hun geld naar kernwapens of kolencentrales gaat, of bijvoorbeeld naar hypotheek, armoedebestrijding of windmolens.
2. Voor klanten is nu onvoldoende inzichtelijk waar hun bank precies in investeert. GroenLinks wil daarom dat banken jaarlijks aan hun klanten gaan rapporteren over de samenstelling van hun investeringsportefeuille. Klanten kunnen zo een geïnformeerde afweging maken of zij bij hun bank willen blijven, of liever overstappen naar een andere bank.
3. Overstappen naar een andere bank moet zo snel en makkelijk mogelijk kunnen. De invoering van het zogenaamde IBAN-nummer dreigt deze mogelijkheid te beperken. Door het IBAN-nummer wordt het rekeningnummer gekoppeld aan de bank. Hierdoor is het niet mogelijk voor spaarders om over te stappen naar een andere bank met het behoud van hetzelfde rekeningnummer (banknummerportabiliteit). Het Europees Parlement wil banknummerportabiliteit binnen een jaar of 5 in de steigers zetten. De Nederlandse regering zou er binnen de Raad van Ministers en in de onderhandelingen met het Europees Parlement voor moeten ijveren dat dit amendement van het Europees Parlement wordt aangescherpt, opdat de Commissie wordt opgedragen onmiddellijk te gaan werken aan het stappenplan voor de invoering van nummerportabiliteit, met het oog op invoering binnen 2 jaar.

Duurzaam- en maatschappelijk verantwoord bankieren

4. In de discussie over de stabiliteit van het bankwezen wordt een belangrijk financieel risico door vrijwel alle betrokken partijen over het hoofd gezien: de zogenaamde CO₂-bubble². Banken investeren fors in olie- en gasbedrijven. Deze bedrijven ontlenen hun beurswaarde echter voor een groot deel aan reserves, die nog in de grond zitten. De waarde van die reserves wordt pas echt geld als ze er uit worden gehaald en als brandstof verkocht worden. En dat kan maar voor een klein deel willen we het klimaat niet helemaal opblazen. Als we de opwarming van het klimaat met 80% zekerheid willen beperken tot 2 graden Celsius kan 80% van de brandstofreserves van de olie-, gas- en steenkoolbedrijven niet zonder gevaar van ernstige klimaatverstoring op de markt worden gebracht en is dus in feite

² <http://www.theguardian.com/environment/2013/apr/19/carbon-bubble-financial-crash-crisis>

waardeloos. Dit fenomeen staat bekend als de CO2 bubble³. De waarde van sommige beurzen, waaronder Londen, bestaat voor wel 30% uit fondsen in fossiele energie. Vinden we hiervoor geen oplossing, dan brengt dit een enorm risico met zich mee voor de stabiliteit van het financiële stelsel als geheel en de omslag naar een duurzame samenleving. Verduurzaming kan dan immers niet meer in gang gezet worden zonder dat banken forse verliezen maken en beurzen instorten. DNB moet daarom als onderdeel van haar macro-prudentiële toezichtstaak toezien of een bank niet te veel investeringen heeft in projecten die niet kunnen worden uitgevoerd zonder het milieu ernstig te beschadigen. DNB moet daarnaast over dit systeemrisico gaan rapporteren in het Overzicht Financiële Stabiliteit.

5. Banken moeten hun kennis op het terrein van duurzaamheid en maatschappelijk verantwoord ondernemen uitbreiden. In de Raad van Commissarissen zitten nu voornamelijk personen met een financiële achtergrond. GroenLinks zou graag zien dat elke bank minstens één commissaris met specifieke expertise op het gebied van duurzaamheid en MVO krijgt. Banken zouden dit voornemen kunnen opnemen in het maatschappelijk statuut dat zij gaan opstellen.
6. Om te borgen dat effecten van investeringen op het milieu, sociale factoren en goed beheer zwaarder mee gaan tellen in de besluitvorming bij banken, wil GroenLinks dat banken de ESG-criteria⁴ meenemen in hun investeringsbeslissingen. Net als pensioenfondsen⁵, moeten banken voortaan melden op welke wijze in het beleid rekening wordt gehouden met duurzaamheidscriteria en mensenrechten en hierover rapporteren in hun jaarverslagen. Op dit gebied moet ook een controleverklaring van de accountant verplicht worden.

Transparantie en rapportage

7. Wetgeving op het terrein van de financiële sector is onderhevig aan forse lobby-praktijken. De dialoog tussen overheid en de bancaire sector moet meer inzichtelijk worden. Daarom pleit GroenLinks voor de invoering van een lobbyparagraaf die bij wetsvoorstellen laat zien welk overleg met belanghebbenden heeft plaatsgevonden. De overheid moet daarnaast de bestaande praktijk in de VS overnemen waarbij toezichthouders rapporteren over hun contacten met de sector tijdens het ontwerpproces van wet- en regelgeving.
8. Onderzoek wijst uit dat banken niet alle verplichte informatie over hun lobby-praktijken openbaar maken conform het Global reporting Initiative (GRI)⁶. De toezichthouders zouden strikter moeten controleren op goede naleving. Daarnaast wil GroenLinks dat de rapportageverplichting voor banken wordt worden uitgebreid. Gegevens over vergaderingen met toezichthouders en beleidsmakers

³ <http://michielhaas.nl/de-carbon-bubble-de-volgende-crisis/>

⁴ Environmental, Social & Governance-criteria; zie onderzoek UNEP Finance Initiative, juli 2012

⁵ Wet Versterking Pensioenfondsbestuur (juli 2013); Pensioenwet artikel 135 lid 4

⁶ http://somo.nl/publications-nl/Publication_4016-nl

moeten openbaar gemaakt worden, net als de schriftelijke documenten die zijn gedeeld met toezichthouders en beleidsmakers. Tot slot moeten banken meer openheid geven over welke academische studies en posities zij financieren.

Voorwaarden voor een stabiel bankwezen: Aanpak too big to fail

1. Hogere buffers

Banken moeten hogere kapitaalbuffers aanhouden om weerbaarder te zijn in het geval van een crisis. Een leverage ratio van 4%, zoals het kabinet voorstelt, is volgens ons en vele economen nog lang niet genoeg. Het Sustainable Finance Lab pleit voor een ratio van minstens 10 procent. Op termijn moet Nederland toewerken naar dit niveau. Onderzoek toont aan dat ongewogen kapitaalseisen tijdens de kredietcrisis een betere voorspeller waren voor welke banken in de problemen krijgen dan gewogen kapitaalseisen. Daarom geeft GroenLinks de voorkeur aan ongewogen kapitaalseisen voor banken.

2. Scheiden nuts- en zakenbanken

Om te voorkomen dat de Nederlandse belastingbetaler opnieuw voor de redding van banken opdraait, moet het kabinet in navolging van de adviezen van de Commissie De Wit en de Commissie Wijffels inzetten op een verplichte scheiding van nuts- en zakenbanken. Risicovolle activiteiten van banken worden gescheiden van de nutsfuncties van banken ten behoeve van consumenten en bedrijven.

3. Verkleining individuele banken

Afgelopen week bleek uit onderzoek in opdracht van de Europese Groenen dat de grote banken nog steeds gigantische verborgen subsidies ontvangen doordat ze te groot zijn: €234 miljard. GroenLinks wil een echte oplossing van het too-big-to-fail-probleem. In de VS is eerder gewoon heel simpel een concentratielimiet voorgesteld: één bank mag maximaal 10% van de markt hebben (10% van de deposito's en 10% van de uitstaande kredieten). De EU-denktank Finance Watch stelt voor een limiet te stellen aan de bankbalans van tussen de 100 en 200 miljard euro. Nederland moet hier een voorbeeld aannemen en een eigen norm formuleren.